

**Latvijas Onkoloģijas pacientu organizāciju
apvienība “Onkoalianse”**

Ūnijas ielā 15a, Rīgā
e-pasts: onkoalianse@inbox.lv

Rīgā

Nr. 11-920

2020. gada 8. septembrī.

**LR Veselības ministrei
Ilzei Viņķelei**

**Vides un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāram
Edvīnam Balševicam**

**LR Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju vadītājam
Andrim Skridem**

Valsts Prezidenta kancelejai

Pārresoru koordinācijas centram

Saeimas Budžeta komisijai

2020. gada 21. augustā Rīgā notika Eiropas Komisijas biroja Latvijā pārstāvju un onkoloģijas pacientu pārstāvošo organizāciju tikšanās. Vēlamies izteikt atzinību, ka tikšanās reizē piedalījās arī pārstāvji no tādām Veselības ministrijas pakļautībā esošajām iestādēm kā Slimību profilakses un kontroles centrs un Nacionālais veselības dienests, iesaistoties diskusijā ar pacientu organizāciju pārstāvjiem, ārstiem, Eiropas Komisijas pārstāvjiem un citiem klātesošajiem, paužot valsts iestāžu nostāju un informējot par pastāvošo situāciju no sava skatupunkta.

Pasākuma laikā dalībnieki iepazinās ar Eiropas Komisijas ieteikumiem vēža jomā kopumā, Vēža misijas padomes starposma ziņojumu *Uzvarot vēzi: iespējamā misija* un šajā dokumentā iekļautajiem ieteikumiem. Diskusijas laikā visas klātesošās puses pauda viennozīmīgu atbalstu 13 Eiropas Vēža misijas padomes izvirzītajām rekomendācijām un to pilnīgai ieviešanai Latvijā, norādot, ka tās ir kritiski svarīgas, lai mazinātu Latvijā pastāvošo nevienlīdzību vēža aprūpes saņemšanā. Pēc diskusijas Latvijas onkoloģijas pacientu organizāciju apvienība *Onkoalianse* iesniedza Eiropas Komisijas Vēža misijas padomei vēstuli, kurā apkopoti 10 ieteikumi nevienlīdzības mazināšanai vēža ārstēšanā Eiropas mērogā. Lūdzu skatiet minētās vēstules kopiju šīs vēstules pielikumā.

Lai arī starptautisku vadlīniju izveidošana ir efektīvs rīks nevienlīdzības mazināšanā, mēs uzskatām, ka visnozīmīgākais solis situācijas uzlabošanā ir noteiktu ieteikumu iekļaušana klīniskajā praksē katrā no ES dalībvalstīm, ieskaitot Latviju. Pašlaik onkoloģijas jomā Latvijā ir vairākas nepilnības, kurām akūti nepieciešams risinājums lokālā mērogā: vēža reģistrs Latvijā darbojas nepilnvērtīgi, valstī nav akreditētas vēža infrastruktūras, onkoloģiskajiem pacientiem ir ierobežota pieeja iesaistei klīniskajos pētījumos, un vēža skrīningā trūkst vienlīdzības, piemēram, piekļuve kolorektālā vēža skrīningam ir atkarīga no tā, vai primārās aprūpes ārsts ir motivēts piedalīties programmā.

Mēs izsakām bažas, ka situācija onkoloģijas jomā paliks līdzšinējā līmenī, krietni atpaliekot no citām ES dalībvalstīm, to skaitā Lietuvas un Igaunijas, ja iepriekšminētās nepilnības netiks risinātas, tās definējot Latvijas veselības politikas plānošanas dokumentos. Vienlaikus Eiropas Vēža misijas rekomendācijas un šobrīd gatavotais Eiropas Vēža plāns paredz ļoti konkrēta rezultāta sasniegšanu, kas precīzi nosaka risināmos jautājumus un kas nebūs iespējams bez būtiskiem stratēģiski plānotiem nozares reorganizācijas pasākumiem.

Tikšanās dalībnieki tika informēti, ka šobrīd Veselības ministrijas vadībā notiek darbs pie Sabiedrības veselības pamatnostādņu sagatavošanas 2021.-2027. gadam. Uzskatām, ka stratēģisku onkoloģijas jomas uzlabojumu panākšanai ir būtiski atspoguļot konkrētās prioritātes valsts stratēģiskajos dokumentos, šajā gadījumā konkrēti – Sabiedrības veselības pamatnostādņēs. Vēl jo vairāk, lai sekmētu mērķtiecīgu onkoloģijas nozares attīstību, kas ir vērsta uz Vēža misijas mērķa – līdz 2030. gadam nodrošināt 70% vēža pacientu 10 gadu dzīvildzi – sasniegšanu, ir nepieciešams izstrādāt Nacionālo plānu cīņai ar vēzi, kas stāsies spēkā no 2021. gada un, kas aizstātu Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plānu, jo šobrīd mērķa sasniegšanai nepieciešams dokuments, kas sniedz plašāku redzējumu kā tikai un vienīgi Veselības ministrijas kompetence, bet aptver arī labklājību, budžeta plānošanu, vietējo pašvaldību un daudzu citu institūciju iesaisti cīņā ar vēzi.

Ņemot vērā iepriekšminēto, mēs rosinām skaidri norādīt šādas prioritātes Sabiedrības veselības pamatnostādņēs Latvijā laika posmā no 2021. līdz 2027. gadam:

1. Līdz 2025. gadam reorganizēt, izveidojot akreditētu visaptverošu vēža infrastruktūru un akreditētus vēža aprūpes centrus, aptverot visus valsts iedzīvotājus;
2. Plānveidīgi un sistemātiski palielināt finansējumu kompensējamo zāļu iegādei un jauno ārstēšanas tehnoloģiju ieviešanai, līdz 2030. gadam sasniedzot vidējo ES rādītāju.
3. Nodrošināt pilnībā funkcionējošu, mūsdienīgu vēža reģistru, kas līdz 2023. gadam aptvertu vismaz 95% valsts iedzīvotāju;
4. Uzlabot kvalitatīvu vēža skrīningu atbilstoši ES vadlīnijām par vēža skrīninga kvalitāti, lai panāktu pilnīgu atbilstību līdz 2027. gadam;

5. Mazināt birokrātisko slogu pārrobežu ārstniecības pakalpojumu saņemšanā un sniegt papildus atbalstu dalībai klīniskajos pētījumos ārvalstīs.

Mēs esam pārliecināti, ka izvirzītie priekšlikumi veicinās onkoloģijas nozares attīstību Latvijā, tuvinot to Rietumeiropas līmenim, tādēļ aicinām Veselības ministriju tos ņemt vērā, izstrādājot arī turpmākos veselības politikas plānošanas dokumentus, to skaitā Nacionālo plānu cīņai ar vēzi, kurā ir definētas vēža profilakses, diagnostikas, ārstēšanas un rehabilitācijas, kā arī paliatīvās aprūpes aktivitātes. Tāpat mēs uzskatām, ka ir jābūt skaidri iezīmētām prioritātēm arī attiecībā uz nākamā perioda ES fondu finansējuma izlietojumu onkoloģijai ar mērķtiecīgām un efektīvām profilakses un skrīninga programmām. Ir jāveic skaidri un precīzi aprēķini par nepieciešamo finansējumu onkoloģijai, un tiem ir jābūt atspoguļotiem Sabiedrības veselības pamatnostādņēs.

Aicinām uzsākt kopīgas sarunas un aktivitāšu definēšanu, lai nodrošinātu onkoloģijas jomas attīstību atbilstoši reālajām pacientu vajadzībām. Mēs esam gatavi iesaistīties diskusijās par politikas plānošanas jautājumiem onkoloģijas nozarē, kur jābūt pārstāvētam zinātnieku, ārstu un pacientu viedoklim.

Patiesā cieņā

Harijs Gals,

ONKOALIANSES dibinātājs, Plaušu vēža pacientu un tuvinieku biedrības vadītājs

Uldis Vesers,

ONKOALIANSES dibinātājs, Zarnu vēža pacientu biedrības "EuropaColon Latvija" vadītājs

Zinta Irīda Uskale,

ONKOALIANSES dibinātāja, Rozā vilciena labdarības fonda vadītāja

Irīna Januma,

ONKOALIANSES dibinātāja, Latvijas sieviešu-volontieru biedrības "VITA" vadītāja

Helmuts Bēķis,

ONKOALIANSES dibinātājs, Fonda "Movember Latvija" vadītājs

Olga Valciņa,

ONKOALIANSES dibinātāja, "Soli priekšā melanomai" vadītāja

**Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko
parakstu un satur laika zīmogu**